

КАФЕДРА СЦЕНІЧНОЇ МОВИ

СИЛАБУС

РОБОТА АКТОРА З МІКРОФОНОМ

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Ступінь освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	026 Сценічне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Сценічне мистецтво («Акторське мистецтво драматичного театру», «Акторське мистецтво театру ляльок»)
Статус	Вибіркова

Курс	3
Семестр	6
ECTS	4
Аудиторних годин	32
Лекції	
Практичні	32
Індивідуальні	
Самостійна робота	88
Семестровий контроль	Залік

Інформація про викладача	
ПІБ, посада	Цимбал Наталія Миколаївна, старша викладачка
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/TF/Czimbaldf
e-mail	tsymbalnatn@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної вибіркової дисципліни «Робота актора з мікрофоном» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Сценічне мистецтво («Акторське мистецтво драматичного театру і кіно», «Акторське мистецтво театру ляльок»))» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які повинні опанувати здобувачі вищої освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Робота актора з мікрофоном», складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Метою вивчення навчальної дисципліни є розвиток творчих здібностей здобувачів вищої освіти, формування відповідних знань і навичок, пов'язаних зі сферою професійної діяльності, розвиток загальної мовної культури, підготовка майбутніх акторів до роботи з мікрофоном.

Згідно з вимогами навчальної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- особливості роботи з мікрофоном;
- види мікрофонів;

уміти:

- користуватися різними видами мікрофонів;
- застосовувати особливості сучасного сценічного мовлення при роботі з мікрофоном;
- володіти дикційною культурою мовлення;
- володіти інтонаційно-мелодійною культурою мовлення;
- володіти навичками самостійної роботи, яка закріплює знання, отримані на заняттях з викладачем.

Здобуті знання та вміння забезпечують формування таких **компетентностей**:

- ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.
- СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.
- СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **програмних результатів навчання**:

- ПР03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
- ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.
- ПР05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.
- ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.
- ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проєктів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

Перелік тем

Тема 1. Специфіка мовлення в театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно

- Мета і завдання дисципліни
- Контакт голосу й мікрофона
- Акустичні характеристики голосу, що звучить через мікрофон
- Особливості сучасного сценічного мовлення при роботі з мікрофоном в театрі, на радіо, на телебаченні, в кіно

Тема 2. Типи мікрофонів

- Петличні мікрофони
- Наголовні мікрофони («головні» гарнітури)
- Всеспрямовані та спрямовані мікрофони

Тема 3. Ритм і техніка мовлення при роботі з мікрофоном

- Техніка сценічного мовлення при роботі з мікрофоном
- Головні чинники успішності звучання голосу: гарна артикуляція, уповільнений темп мовлення, рівномірний сталий видих, чітка зміна висоти звучання

- Недоліки мовлення, які впливають на якість звуку (шумний вдих/видих, сопіння, гугнявий носовий звук, плямкання, цикання, причмокування)
- Ритм мовлення при роботі з мікрофоном - це не швидкість проговорювання слів

Тема 4. Культура мовлення у роботі з мікрофоном

- Сучасні норми українського мовлення
- Чітка артикуляція та дикція
- Проблеми у вимові голосних, приголосних, йотованих, свистячих і шиплячих звуків, африкатів, подвоєнних приголосних

Тема 5. Аудіокнига

- Аудіокнига (звукова книга), історія появи
- Правила логічної інтонації розділових знаків: крапки, коми, двокрапки, тире, знаку оклику і т.д.
- Словесна дія
- Передача емоційності за рахунок тембральної забарвленості голосу
- Запис аудіокниги - частини або уривку будь-якого художнього твору українського автора (чи іноземного автора в українському перекладі)

Тема 6. Дубляж

- Що таке дубляж
- Дубляж чи озвучення - у чому різниця
- Відмінності озвучування фільмів і мультфільмів
- Запис короткої сцени з фільму чи мультфільму з дубляжем героя/героїні

Форми та технології навчання

Групові практичні заняття, самостійна робота, консультації викладача, публічна презентація, зйомки відео та аудіо.

Навчальні ресурси

Навчальні аудиторії, відділ технічних засобів навчання, навчальна лабораторія медіа-технологій (фонотека, відеотека), гаджети, точки бездротового доступу до мережі Інтернет, інтернет ресурси, кабінет історії театру, усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни текстові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger, Telegram, Instagram тощо.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	Відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	зараховано, з можливістю повторного складання
1–34	F	Незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів

- 90–100–А – відмінно** - здобувач вищої освіти демонструє абсолютне розуміння матеріалу, сформованість і стійкість використовуваних умінь і навичок, високий рівень свідомого мислення та мовної підготовки при створенні художнього образу твору, наявність яскравої творчої інтерпретації літературного твору та високий рівень емоційного та змістовного наповнення, розкрито зміст матеріалу в повному обсязі, відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок, яскрава реалізація артистичних здібностей, що використовуються при публічній демонстрації.
- 82–89–В – добре** - вище середнього рівня, лише з незначною кількістю помилок, які здобувач вищої освіти легко зможе виправити після зауважень викладача, демонструє достатньо високий рівень свідомого мислення та мовної підготовки при створенні художнього образу твору без суттєвих недоліків та помилок, наявність адекватної реалізації авторського задуму та елементи власної інтерпретації художнього твору, достатньо високий рівень емоційного наповнення та творчої співпраці з викладачем, значна узгодженість, достатня сформованість вмінь і навичок, що використовуються при публічній демонстрації, але недостатня їх стійкість, зміст матеріалу розкрито досить точно і виразно.
- 75–81–С – добре** - в цілому правильна робота, здобувач вищої освіти демонструє розвинутий рівень свідомого мислення та належний рівень мовної підготовки при створенні художнього образу, але має незначні недоліки чи помилки, або деякі голосові вади, що можливо виправити при подальшому навчанні, адекватно реалізує авторський задум, але або не має власної інтерпретації, або вона непереконлива, частково не закріплено умінь та навички, можливі незначні помилки вербального ряду, достатній рівень емоційного наповнення та узгодженості з викладачем, навички та вміння, що використовуються при публічній демонстрації сформовані, але проявляються епізодично, матеріал донесено непогано, але моментами не досить виразно.
- 64–74–D – достатньо задовільно** - здобувач вищої освіти демонструє в цілому достатній рівень мовної підготовки, має достатній рівень емоційного наповнення художнього образу, власна інтерпретація відсутня, достатній рівень координації зауважень, демонструє достатню сформованість вмінь і навичок, що використовуються при публічній демонстрації але не має стабільності, умінь та навички ще не доведено до автоматизму, непогано, але зі значною кількістю недоліків, матеріал розкрито неточно і невиразно.
- 60–63–Е – задовільно** - здобувач вищої освіти демонструє посередню мовну підготовку, наявні значні помилки у виконанні творів на вербальному рівні (інтонує, немає чіткої думки, проблеми з відчуттям ритму, в'яла дикція та погана артикуляція, недостатньо сформовані навички опорного змішано-діафрагмального дихання, голосові та діалектичні вади, що складно виправити, має посередні мовні навички та відсутність їх розвитку упродовж навчання), посередній рівень емоційного наповнення художнього образу та невиразна акторська робота, низький рівень координації зауважень, виконання задовольняє мінімальні критерії, суттєва кількість помилок, зміст матеріалу розкрито мінімально.
- 35–59–FX – незадовільно** (з можливістю повторного складання) - здобувач вищої освіти демонструє низький рівень мовно-технічної підготовки, наявні значні помилки при виконанні матеріалу, що спотворюють текст літературного твору, робить не виправдані зупинки, має значні голосові вади чи низький рівень мовних навичок і вмінь, але розуміє, що потрібно попрацювати над виконанням вправ перед тим, як перескласти, доопрацювати зміст та виразність матеріалу, неартистичне виконання.
- 0–34–F – дуже незадовільно** (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) - програма не опанована, голосові навички, які здобувач вищої освіти не завжди контролює, сформовано на початковому рівні, необхідна серйозна подальша робота, обов'язковим

є повторний курс.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних конкурсах творчих робіт, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Викладення дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І.П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І.П. Котляревського».

Рекомендовані джерела:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 432 с.
2. Важньова Л. А. Скоромовки в мовному тренінгу (Практикум зі сценічної мови) : Навч. посібник. Харків : Колегіум, 2015. 172 с.
3. Важньова Л. А. Сценічна мова. Дикція та орфоепія : Навч. посібник. Харків : Колегіум, 2010. 204 с.
4. Волощак М. Неправильно - правильно : Довідник з українського слововживання. Київ : Українська видавнича спілка, 2003. 160 с.
5. Гладишева А. О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність : Навч. посібник. К. : ТОВ «Червона Рута - Турс», 2007. 266 с.
6. Головащук С. І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ : Либідь, 2000. 192 с.
7. Головащук С. І. Словник наголосів : Понад 20 000 слів. К. : Наук. думка, 2003. 320 с.
8. Грицан Н. В. Техніка сценічного мовлення : навч.- методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2020. 286 с., іл. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3612/1/ТЕХНІКА-СЦЕНІЧНОГО-МОВЛЕННЯ.pdf> (дата звернення: 08.11.22)
9. Дубчак О. Чути українською. У світі звуки[ў] і букв. Київ : Віхола, 2020. 192 с. (Серія «Наукпоп»).
10. Заворотній О. Т. Мистецтво живого слова. Рівне : РДГУ, 2003. 251 с.
11. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. 303 с.
12. Нечасенко Т. В. Словесна дія : Основи техніки мовлення. Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів культури і мистецтв. К. : НАКККіМ, 2000. 136 с.
13. Овчиннікова А. П. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація: техніка мовлення / За ред. А.Ю. Цофнаса. 2-ге вид., доп. Одеса : Фенікс, 2008. 192 с.
14. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ : Либідь, 2001. 240 с.
15. Шейко Ю. П. Пошук живого слова : навч. посібник з подолання проблем сценічної мови. Харків : Колегіум, 2011. 187 с.

Рекомендовані інтернет-ресурси:

1. Види і особливості петличних і наголовних мікрофонів <https://luxpro.ua/ua/articles/194-vidi-i-osoblivosti-petlichnih-i-nagolovnih-mikrofoniv> (дата звернення: 04.11.22)

2. Все про аудіокниги: як вони з'явилися, чим вони корисні і чи замінять вони паперові книги <https://blog.lavkababu.in.com/ukr/vse-pro-audioknyhy-iak-vony-z-iavylisia-chym-vony-korysni-i-chy-zaminiat-vony-paperoivi-knyhy/> (дата звернення: 04.11.22)
3. Майстерність телевізійного ведучого як навчальна дисципліна та методика її викладання <https://pidruchniki.com/91330/zhurnalistika/maysternist-televizijnogo-veduchogo-yak-na-vchalna-distyplina-ta-metodika-yiyi-vikladannya> (дата звернення: 04.11.22)
4. Словник UA / портал української мови та культури <https://slovyk.ua/index.php> (дата звернення: 07.11.22)
5. Сучасна українська мова. Частина I. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: навчально-методичний посібник: [препринт] Кадочнікова, Олена <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/7518> (дата звернення: 08.11.2022)
6. Сценічна мова, як один з основних професійних засобів виразності актора <https://stom.tilimen.org/programa-fahovogo-vstupnogo-viprobuвання-pri-vstupi-na-iii-ku.html?page=6> (дата звернення: 08.11.2022)
7. Техніка мовлення <https://stud.com.ua/87284/literatura/tehnika-movlennya> (дата звернення: 08.11.2022)
8. Технічне забезпечення при записі чистого звуку <https://vuzlit.com/496028/tehnichne-zabezpechennya-zapisi-chistovogo-zvuku> (дата звернення: 04.11.22)
9. Українська література / Електронна бібліотека - Все для вивчення Укр. літ. <https://ukrclassic.com.ua> (дата звернення: 04.11.22)
10. Український лінгвістичний портал / «Словники України» online <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> (дата звернення: 04.11.22)
11. УкрЛіб / Бібліотека Української Літератури <https://www.ukrlib.com.ua> (дата звернення: 04.11.22)
12. Що таке дубляж <https://lanet.pro/blog/what-is-dubbing/> (дата звернення: 04.11.22)
13. Я - диктор телебачення <https://sites.google.com/site/adiktortelebaccena/home> (дата звернення: 04.11.22)
14. Litcentr / Список словників української мови <https://litcentr.in.ua/index/0-55> (дата звернення: 07.11.22)
15. UkrBooks.com українська та світова література <http://ukrbooks.com/ua/> (дата звернення: 04.11.22)